ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦੇ ਭੋਗ ਬਾਰੇ [੧]

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖੁ ਦਇਆਲਾ ॥ ਨਾਨਕ ਤੁਮਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲਾ ॥ [੨]

ਮੂਕ ਉਚਰੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਖਟਿ ਪਿੰਗ ਗਿਰਨ ਚੜਿ ਜਾਇ ॥ ਅੰਧ ਲਖੈ ਬਧਰੋ ਸੁਨੈ ਜੋ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਾਇ ॥ [੩]

ਦੋਹਰਾ ॥
ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ ਛਾਡਿ ਕੈ ਗਹ੍ਯੋ ਤੁਹਾਰੋ ਦੁਆਰ ॥ ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸਿ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰ ॥ [੪]

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨ) : - ਇਥੇ ਸਚਖੰਡ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਈ ਸੁਖਾ ਪੀਂਦੇ ਸਨ ? ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਏਹ ਕਿਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਸੁਖੇ ਦਾ ਭੋਗ ਲਗਾਉਨਾ ?

ਉਤਰ : - ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੁਨਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਹੈ । ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨ : - ਕਿਉਂ ਭਾਈ, ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਭੀ ਕੋਈ ਇਤਹਾਸਕ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਜਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਇਤਹਾਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਵਾਰਾ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋ ?

ਉਤਰ : - ਆਓ ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਏਹਦੇ ਬਾਰੇ ਭੀ ਖੋਜ ਕਰੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛੇ ਦਸ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਚਖੰਡ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੋ ਭੀ ਕੁਛ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ । ਪੁਰਾਨੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ

---

[੧] ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਉਤੇਂ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਦੇਖੋ ਇਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਲੇਖ 'ਤਖ਼ਤ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ' ।

[੨] ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੦, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

[੩] ਸ੍ਰੀ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪੰਨਾ ੪੭, ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

[੪] ਰਾਮਾਵਤਾਰ, ਪੰਨਾ ੨੫੪, ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਮੇਂ ਪੰਨਾ ੪੯੧ ਤੇ ਲੇਕਰ ੪੯੨ ਸਫ਼ੇ ਤਕ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਆਯਾ ਹੈ । ਹੂਬਹੂ ਨਕਲ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੀ : -

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ ॥ ਆਪੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ ॥ ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਰਲਾਣੇ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ ॥ ੧ ॥ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਸਭਨਾ ਕਾ ਸੋਈ ॥ ਜੇ ਸਕਤਾ ਸਕਤੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ਤਾ ਮਨਿ ਰੋਸੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਕਤਾ ਸੀਹੁ ਮਾਰੇ ਪੈ ਵਗੈ ਖਸਮੈ ਸਾ ਪੁਰਸਾਈ ॥ ਰਤਨ ਵਿਗਾੜਿ ਵਿਗੋਏ ਕੁਤ ੀ ਮੁਇਆ ਸਾਰ ਨ ਕਾਈ ॥ ਆਪੇ ਜੋੜਿ ਵਿਛੋੜੇ ਆਪੇ ਵੇਖੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ੨ ॥ ਜੇ ਕੋ ਨਾਉ ਧਰਾਏ ਵਡਾ ਸਾਦ ਕਰੇ ਮਨਿ ਭਾਣੇ ॥ ਖਸਮੈ ਨਦਰੀ ਕੀੜਾ ਆਵੈ ਜੇਤੇ ਚੁਗੈ ਦਾਣੇ ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੀਵੈ ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ॥ ੩ ॥ ੫ ॥ ੩੯ ॥ [੫]

ਜਾਂ ਏਹ ਸਬਦ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਕਹਿਓ ਸੋ ਯਾਰੋ ਇਸ ਫ਼ਕੀਰ ਕੋ ਲੇ ਆਵੋ, ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਆਦਮੀਆਂ ਆਇ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਕੋ ਹਾਜ਼ਰ ਜਾਏ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਕੀਰ, ਏਹ ਆਵਾਜ਼ ਫੇਰ ਸੁਨਾਓ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਫੇਰ ਸਬਦ ਸੁਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਕਿਹਾ, ਯਾਰੋ, ਏਹ ਤਾਂ ਭਲਾ ਫ਼ਕੀਰ ਹੈ । ਤਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜੋ ਭੰਗ ਵਾਲਾ ਹਮਚਾ ਅਗੇ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਕਿਹਾ ਫ਼ਕੀਰ ਜੀ, ਭੰਗ ਖਾਓ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ, "ਮੀਰ ਜੀ, ਭੰਗ ਖਾਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਮਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ", ਤਾਂ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਕਿਹਾ, "ਓਹ ਭੰਗ ਕੌਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਮਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ ?" ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਕਿਹਾ ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਵਜਾਓ, ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਰਬਾਬ ਵਜਾਯਾ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਬਦ ਉਚਾਰਿਆ : -

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੨ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਭਉ ਤੇਰਾ ਭਾਂਗ ਖਲੜੀ ਮੇਰਾ ਚੀਤੁ ॥ [੬]

[੫] ਪੰਨਾ ੩੬੦, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।
[੬] ਪੰਨਾ ੭੨੧, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਏਹ ਪੂਰਾ ਸਬਦ ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਬਰਤਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਔਰ ਆਖਿਆ, "ਫ਼ਕੀਰ ਸਾਂਈਂ ਜੀ, ਭੰਗ ਖਾਓ ।" ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਵਖਤ ਭੰਗ ਨੂੰ ਵ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਾ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾਉਨ ਔਰ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਚੜ੍ਹਾਨ ਵਾਸਤੇ ਏਹ ਸਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਦੇਖੋ ਏਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵ ਸਾਮਨੇ ਰਖਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਬਲਕਿ ਇਤਨੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਮੀਰ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਵ ਸੱਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿਤੀਆਂ । ਏਹ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸੋਚਨ ਲਗਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਜੋਂ ਸੱਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲੈ ਗਿਆ । ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਇਤਨੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਏਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੱਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵ ਸੱਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਛਾ ਰਗੜਾ ਲਾ ਕੇ ਬਦਾਮ ਇਲਾਚੀ ਮਿਰਚੀ ਮਿਠਾ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਰਖੀਐ, ਬਾਬਰ ਨੇ ਜਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖੇ ਦਾ ਬਰਤਨ ਰਖਿਆ ਸੀ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਛਕਨ ਯਾ ਨਾ ਛਕਨ, ਪ੍ਰ ਕਦੇ ਤਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਵ ਰਾਜ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਨਗੇ ।

ਜਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਰ ਤੇ ਗਏ ਔਰ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ । ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਾਂ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਰੇ ਸਿਧੋ, ਨਾਥੋ, ਤਪੀਓ, ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਦੇਓ, ਤਾਂ ਝੰਗਰ ਨਾਥ ਨੇ ਮਦ ਕਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਗੇ ਆਏ ਰਖਿਆ, ਤਾਂ ਝੰਗਰ ਨਾਥ ਕਹਿਆ, "ਨਾਨਕ ਬਾਲੇ, ਏਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਓ", ਤਾਂ ਸੁਣਿ ਕਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮੱਦ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਦਾ ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਔਰ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸਿਧੋ, ਹਮ ਮਦ ਕੇ ਮਾਤੇ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਮਤਵਾਲੇ ਮਦ ਕੇ ਮਾਤੇ, ਤਿਨ ਮਤਵਾਲੀਓ ਮਾਹੀ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਫ਼ੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇੜ੍ਹੇ ਮੱਦ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਤ ਕਮਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਨਤੀ ਦੀਵਾਨਿਆਂ-ਬਾਵਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਪੰਨਾ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਵਾਲੀ, ੩੨੨ ਸਫ਼ਾ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਗੁਨੀ ਜਨ ਪੂਰਾ ਪੜ ਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਨਾ ਹੀ ਦਰਸਾਉਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਮਨੇ ਬਾਬਰ ਭੰਗ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਰਖਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਸੱਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ ਝੰਗਰ ਨਾਥ ਮੱਦ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੇ ਏਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਆਲਾ ਪੀਓ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਵਾਂਗੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਔਰ ਮੱਦ ਕਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਔਰ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਬਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤੁਕ ਵਿਚ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਅਗਰ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਨੂੰ ਭੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂਸਰ ਸਤਲਾਣੀ ਵਾਲੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੋਰਚਾ ਫ਼ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਜਾਗੀਰ ਭੇਟਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਵੇਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸਾਨੂੰ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ

। ਅਗਰ ਦੇਨਾ ਚਾਹਤੇ, ਤਾਂ ਏਕ ਕੋਠਾ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੇ ਦਾ ਲੈਸੰਸ ਬਨਾ ਦੇਉ । ਜਿਸ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਫ਼ੀਸਰ ਨੇ ੬੦ ਸਾਠ ਮਨ ਪੱਕੇ ਦਾ ਲੈਸੰਸ ਬਨਾ ਦਿਤਾ, ਮਨ ੪੦ ਸੇਰ ਵਾਲਾ ।

ਆਓ ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਜਗਾ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ ਵ ਦਿਖਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਗਿਆਂ, ਦਰਸ਼ਨੀ ਡੇਵੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਗਿਆਂ, ਸਜੇ ਹਥ ਵਲ ਪੰਜ ਛੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਗੜੇ ਹੂਏ ਹਨ । ਪੰਜ ਛੇ ਸੋਟੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕੰਧ ਨਾਲ । ਏਕ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਡਬਾ ਧਰਿਆ ਪਯਾ ਹੈ । ਕਈ ਛਕਨ ਵਾਲੇ ਆਂਵਦੇ ਹਨ । ਰਗੜੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਛਕ ਛਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਤਲਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਡੇਰਾ ਕੌਲਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ।

ਜਿਥੇ ਖੁਲੇ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਉਹੀ ਰਗੜੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ । ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਪਤਾ ਕੰਮ ਆ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਓਹ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਗ ਦੀ ਸੁਖਨਾ ਸੁਖਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਬੇਅੰਤ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੁਰਜ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਦੋਵੈਂ ਟੈਮ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ? ਆਓ ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਈਏ । ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜਾਨ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਵਿਚਕਾਲੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਗਰਾਹਨਾ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਭੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ । ਬੇਅੰਤ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਦੋ ਟੈਮ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਭੋਗ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸੀਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਸਰੋਵਰ ਵਾਲੀ ਬੇਅੰਤ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਆਓ ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਈਏ । ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ । ਬੇਅੰਤ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਦੋ ਟੈਮ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮਿੱਠਾਸਰ ਇਸੀਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਲੁਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਗਰ ਕਿਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਸੂਰਬੀਰ, ਰਹਿਨ ਬਹਿਣੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੂਰੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮਤ ਪਰ ਚਲਨ ਵਾਲੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬੁਢਾ ਦਲ ੯੬ ਕਰੋੜੀ, ਪੰਜਵਾਂ ਤਖ਼ਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ ਦੋਵੇਂ ਟੈਮ ਬੜੇ ਬੜੇ ਕੜਾਹੇ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੀ ਦੇਗਾਂ ਦੇ ਭਰ ਕੇ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਾ ਲੁਵਾਂਉਂਦੇ ਔਰ ਨਾ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਪੰਗਤਾਂ ਲਾਂਵਦੇ, ਨਾ ਵਰਤਾਉਂਦੇ । ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਅਗਰ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੀ ਦੇਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਆਨੇ ਜਵਾਬ ਲੈਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬੁਢਾ ਦਲ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛੋ । ਓਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸੋਲਾਂਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਨਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਛਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨੀ ਨ ਪਵੇਗੀ । ਤਾਂ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਦੇਖੋ ਸਾਰੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਭੋਗ ਲੁਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਭੋਗ ਨੂੰ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ? ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਦਸਦੇ ਹੋ ? ਇਥੇ ਭੀ ਨਗਾਰੇ ਦੇ ਚੋਟ ਨਾਲ ਭੋਗ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਪਨੇ ਘਰ ਵਲ ਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋਇਆਂ ਕਹਿਨਾ ਕਿ ਏਹ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ, ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਫ਼ੁਰਮਾਯਾ ਹੈ : -

ਅਵਰਨ ਹਸਤ ਆਪ ਹਹਿ ਕਾਂਨੇ ॥ ਤਿਨ ਕਉ ਦੇਖਿ ਕਬੀਰ ਲਜਾਨੇ ॥ [9]

ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਹ ਸ਼ੰਕਾ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਕੋਈ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਜਗਾ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਨੇਕਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਆਇਆ ਹੈ । ਉਥੋਂ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨ ਪੜ ਕੇ ਅਪਨਾ ਸ਼ੰਕਾ ਨਿਵਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਪਿਛੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦੀ ਬਾਕੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਵਖਤ ਏਕ ਛੋਟਾ ਕਮਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਵ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੜੇ ਬੜੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਹਨਿ, ਜੇੜ੍ਹੇ ਕਿ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਖਤ ਰਗੜੇ ਲਗਦੇ ਸੀ, ਭੋਗ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ । ਪ੍ਰਮਾਣਿ : - ਖ਼ਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸ਼ਤ੍ਰ, ਸਫ਼ਾ ਨੰਬਰ ੪੦੯, ਭਾਗ ਦੂਜਾ : - ਅਮਲ ਦਾ ਛਕਨਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਓਹ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਇਕ ਥਾਂ ਇਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਭੀ ਐਉਂ ਉਠ ਦੌੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਉਂ ਪਵਣ ਦੇ ਝੋਲੇ ਨਾਲ ਘਾਲ ਦਾ ਤਿਨਕਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਜੋ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਭਰ ਕਵਾਇਦਾਂ, ਪਰੇਡਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ । ਇਕ ਸਮਾਂ ਐਸਾ ਹੋਇਆ, ਜੁੱਧ ਦਾ ਪਰਚਾ ਨਾ ਬਨਨੇ ਪਰ ਸਿੰਘ ਵੇਹਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਪੈ, ਭਜਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਭੀ ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਖਚੀਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਘਰ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ । ਰਿਪੋਟ ਹੋਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ, ਉਦਾਸੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਲ ਖਾਯਾ ਕਰੋ । ਸਵਾ ਰਤੀ ਛੱਤ੍ਰ-ਧਾਰਾ ਔਰ ਸਵਾ ਮਾਸੇ ਤਕ ਸੁਖਨਿਧਾਨ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਹਦ ਦਸ ਦਿਤੀ, ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਆਗਯਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤੀ । ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ ੪੧੦, ਖ਼ਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸ਼ਤ੍ਰ, ਨਵਾ ਭਾਗ ਤੋਂ ਪੜ ਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਇਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨ : - ਏਹ ਇਤਹਾਸ ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ । ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਛਡੋ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸਿਰਫ਼ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੁਵਾਰਾ ਕਰੋ ।

ਉਤਰ : - ਭਾਈ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਸਜਨੋ, ਜੇ ਗੁਰ ਇਤਹਾਸ ਸਾਰੇ ਛਡ ਦਿਤੇ ਔਰ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਛਡ ਦਿਤਾ, ਤਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੌਣ ਦਿਖਾਇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤੇ ਭੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜਨ ਵ ਪਤਾਸੇ ਪਾਉਣ ਆਦਿਕ

[9] ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੩੨, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਲਿਖੀ ਹੂਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਰਸਤਾ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਹੀ ਗੁਰ ਇਤਹਾਸ ਦਸਨਗੇ । ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਡੋ ? ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ, ਚਾਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਨਾ ਇਤਆਦਿਕ ? ਸਾਰੀ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਗੁਰ ਇਤਹਾਸ ਵ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਹੀ ਦਸਨਗੇ ।

ਲੋਗਾ ਭਰਮਿ ਨ ਭੂਲਹੁ ਭਾਈ ॥ [੮]

---

[੮] ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੫੦, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।